გაზეთის ფასი:

12	თვით	10	მ. — კ.
11	,,	9	,, 50 ,,
10	,,	8	,, 75 ,,
9	,,	8	,, — ,,
8	,,	7	,, 25 ,,
7	,,	6	,, 50 ,,
6	,,	6	,, — ,,
5	,,	5	,, 50 ,,
4	,,	4	,, 75 ,,
3	,,	3	,, 50 ,,
2	,,	2	,, 75 ,,
1	,,	1	,, 50 ,,

ივერია

№ 284 ყოველ დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი № 284

წლიურის ფასის ნაწილ-ნაწილად შემოტანის ვადა

1. ხელის მოწერის დროს—5 მ. და თებათვის 1-ს—5 მ.

2. ხელის მოწერის დროს—4 მ., მარტის 1-ს—3 მან. და მარიამობისთვის 1-ს—3 მ.

3. ხელის მოწერის დროს—3 მ., მარტის 1-ს—3 მ. თებათვის 1-ს—2 მ. და ენკენისთვის 1-ს—2 მ.

ვინც ამ ვადაზედ ფულს არ შემოიტანს, გაზეთის გაგზავნა მოესპობა.

განცხადებანი იმ კერძო კაცთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც იმყოფებიან ანუ რომელთაც აქვთ თავიანთი უმთავრესი კანტორები თუ მმართველობანი კავკასისა და იმიერ-კავკასიის მხარეს გარეშე, მიიღებიან მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. ე. მეტლის და ამხ.-ის განხცადებათა კანტორის მიერ: Москва, Краковское предмѣстье, 53, Парижъ, 8 Площадь Биржи.

კავკასიის გარეშე ქალაქებიდან მიღებულ განცხადების ფასი მე-4 გვერდზედ ორი შაურია სტროკაზე, ხოლო პირველზე—ერთი აბაზი.

რედაქციისაგან

„ივერიის" რედაქციამ ბინა გამოიცვალა და გადავიდა უფრო მოხერხებულ ადგილას, სახელდობრ ბარონის ქუჩაზედ, სახლი კ. ალექსი-ძესხოშვილისა, კპლოუნის ეკლესიის გვერდზედ, ფოსტის მახლობლად.

ტელეფონი № 63. წარმოდგენა № 10 (ბონუმენტის რიგზეშა).

სახალხო თეატრი

ოთხშაბათს, 15 დეკემბერს, 1904 წ.

ვლ. ალექსი-მესხიშვილის მონაწილეობით

ქართულ დრამატიულის დასის მიერ წარმოდგენილი იქმნება

ყაჩაღები

ტრაგედია 5 მოქმ., შედგერასა, თარგ. ნ. ავადიშვილისა.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნი ოლ. ლეკვა ტ სხვ.; ბ-ნნი: **ვლ. ალექსი-მესხიშვილი**, ს. სვიმონიძე, შათირიშვილი, გედევანოვი, შალიკაშვილი, ივანიძე, ჩარკვიანი, სარჯველაძე, იორდანაშვილი, წუწუნავა, მეტრეველი, ქიკიძე ტ სხვ.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია ◆ **დასაწყისი საღამოს 8 საათ.**

მზადდება წარმოსადგენად: «იულიოს კეისარი», «რეი ბლაზი», აზიანის ახალი პიესა «სამშობლოს ბურჯნი» და სხვ.

ამხანაგობის დირექცია. მთავარი რეჟისორი კ. მესხი.

ტფილისის სახალხო თეატრი.

ანტრეპრიზა საიმპერ. თეატრის არტისტის

ლ. დ. დონსკოისა

კვირას, 12 დეკემბერს,

წარმოდგენილი იქმნება

ნერონი

ოპერა 4 მოქ. 6 სურ., მუსიკა რუბინშტეინისა.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნნი ტომკევიჩისა, ტულლერი, შიხუკაიანი-მინჩენკო, ხარიტონოვისა და სხვ.; ბ-ნნი დონსკოი, კომაროვი, გალეკცი, დემიანენკო, ბაგროვი, ზალინსკი, მურატოვი და სხვ.

ბალეტს განაგებს **ჯიოვანნი.** პრიმა-ბალერინა **ლენჩევსკაია.**

უფროსი რეჟისორი ს. ფ. კენიგსბერი

კაპელმეისტერი ან. ეიხენგოლდი.

ფასები ჩვეულებრივია.

დასაწყისი 8 საათზედ.

სამშაბათს, 14 დეკემბერს,

პირველად ტფილისის სახალხო თეატრში მესამე გასტროლი საიმპერატ. თეატრის არტისტ. ქალის ნადეჟდა ამბროსის ასულის **პაპაიანისა**

ლ. დ. დონსკოის მონაწილეობით

წარმოდგენილი იქნება

დუბროვსკი

ოპერა 4 მოქმედ. მუსიკა ნაპრავნიკისა.

ოთხშაბათს, 15 დეკემბერს,

ვლ. ალექსი-მესხიშვილის მონაწილეობით

ქართულ დრამატიულ საზოგ. დასის-მიერ

წარმოდგენილი იქმნება

ყაჩაღები

ტრაგედია 5 მოქ., შედგერასა, თარგმ. ნ. ავადიშვილისა.

მონაწილეობას მიიღებს მთელი დასი.

ადგილების ფასი ზეგულებრივია.

მზადდება წარმოსადგენად პირველად **«მანდარინის შვილი»**, ც. კიუისა.

ბილეთები იყიდება.

გამგე ი. კეკლერი.

20 ამა დეკემბერს

არტისტიულ საზოგადოების საკონცერტო დარბაზში გაიმართება „წერა-კითხვის საზოგადოების სასარგებლოდ

კონცერტი

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნი ფერტიგი; ბ-ნნი ვალმაუ, მესხი კ. ს., მესხიშვილი ა. ი., პოლიევა, რჩეულიშვილი, ტომაშევიჩი, ჯაფარიძე და ქართული ხორო და ორკესტრი ბ-ნ ზაქ. ფალიაშვილის ლიტბარობით

კონცერტის შემდეგ გაიმართება ქართული და ევროპიული

ცეკვა.

ბილეთები იყიდება ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიაში (სასახლის ქ., თ.-აზნაურთა ქარვასლა).

(5—6—1)

წარმოდგენა № 3.

ვეტცელის თეატრი

(მიხეილის პროსპექტი)

კვირას, 12 დეკემბერს,

ქართულის დრამატიულის დასის-მიერ

წარმოდგენილი იქმნება

ორი ობოლი

შეფოდრამა 5 მოქმ., თარგმ. ცაგარელისა.

მონაწილეობას ღებულობენ: ქ-ნნი გაბუნია-ცაგარლისა, კარგარეთელი, ნ. მესხი, ლეკვა, ჯავახიშვილი, ნებიერიძე და სხვ.; ბ-ნნი კ. მესხი, სვიმონიძე, შათირიშვილი, ჩარკვიანი, შალიკაშვილი, ივანიძე, სარჯველაძე, იორდანაშვილი, წუწუნავა, მეტრეველი, ქიკიძე, ბეჟანაშვილი და სხვანი.

ადგილების ფასი: 1 რიგი—1 მან. 50 კ., 2, 3—1 მ. 25 კ., 4, 5 და 6—1 მან., 7, 8—80 კ., 9, 10—70 კ., 11, 12—60 კ., 13, 14 და 15—50 კ. ბალკონზედ ფეხზე დგომა—30 კან.

დასაწყისი 8 საათზედ.

ადმინისტრაცია ამხანაგობისა.

მთავარი რეჟისორი კ. მესხი.

ტფილისის ეპარქიის **საეკლესიო ნივთთა საწყობში**, რომელიც იმყოფება **სიონის ტაძრის გვერდზედ**, ისყიდება მრავლად: შესამოსელი, ფარჩეულობა, დიბები, ხატები და ყოველნაირი საეკლესიო ნივთები ეკლესიებისათვის და კერძოდ მყიდველთათვის იაფფასად. საწყობში **შეკვეთითაც** იკერება შესამოსელი.

ტფილისს გარეთ მცხოვრებთ შეუძლიანთ მიმართონ ტფილისის სასნთლის ქარხნის გამგეობას შემდეგის აღრესით: Г. Ти лисъ. Въ Управленіе Тифл. Епархсвѣчного завода.

(3—2).

ომის ამბები

დეპეშები და წერილები.

—

ბალტიის მესამე ესკადრა. «რუს. ვედ.»-ის სამხედრო მიმომხილველი ბ-ნი ვ. მ. ბალტიის მესამე ესკადრის შედგენისა და მის შორეულ აღმოსავლეთში გაგზავნის შესახებ სწერს: გუშინდელ წერილშიაც ვამბობდით, რომ აღმირალ როჟესტვენსკის ესკადრას უნდა მიეშველოს ბალტიის მესამე ესკადრა, რომელსაც წარსულ თვიდგან აშზადებენ. ამ ესკადრას უნდა შედგენდნენ, დაახლოებით, 25—30 ჯავშნიანი გემი და კრეისერი. მათ შორის უნდა იყოს 4 საესკადრო ჯავშნიანი გემი პირველის ხარისხისა, 8—10 ჯავშნიანი გემი მეორე ხარისხისა და 12—16 კრეისერი. აღმ. როჟესტვენსკის გამარჯვების იმედი მხოლოდ მაშინ ექნება, როცა იმის ესკადრა ერთი სამად გაძლიერდება. მაგრამ შეუძლიან კი რუსეთის საზღვაო სამინისტროს ბალტიის ზღვაში როჟესტვენსკის ესკადრაზედ სამჯერ უფრო ძლიერი ფლოტი შედგენოს? (როჟესტვენსკის ესკადრა წასასვლელად 7 თვეს ემზადებოდა) როჟესტვენსკის ესკადრა, უეჭველია, პორტ არტურისა და იქ მომწყვდეულ ფლოტის დასახსნელად წავიდა. პორტ-არტურის ფლოტის ვადარჩენა დაგვიანებულია: თუ როჟესტვენსკის ფლოტმა შემდეგშიაც ისეთივე სისწრაფით იარა, როგორითაც აქამდე მიდიოდა, პორტ-არტურსა და ვლადივოსტოკს მხოლოდ 4 თვის შემდეგ მივა, ე. ი. მომავალ წლის აპრილში. როჟესტვენსკის ესკადრის მიმზადებამ გვაჩვენა, რომ ცოტად თუ ბევრად ძლიერ ფლოტის შედგენისა და მის მიმზადებისათვის ექვსი თვეა საჭირო; კრონშტადტიდან ვლადივოსტოკამდე მისასვლელადაც ექვსი თვე, ასე რომ მესამე ესკადრის დამზადებასა და ბრძოლის ველზედ მისვლას ერთი წელიწადი დასჭირდება.

თუ მესამე ესკადრის დამზადება მხოლოდ წარსულ ნოემბერს დაიწყეს, ამიტომ ადვილი შესაძლებელია, რომ იგი შორეულ აღმოსავლეთს მხოლოდ მომავალ წლის ნოემბერს მივა. იმ დრამდის კი ზღვაზედ ბრძოლის საერთო მიმდინარეობის ბატონები ისევ იაპონელები იქნებიან. ამ შემთხვევაში პორტ-არტურის დახსნაზედ ოცნებაც კი არ შეიძლება და არც იმის მოლოდინი უნდა გვქონდეს, ვითომ ერთი წლის შემდეგ ბრძოლის ბედი რუსების მხარეს გადმოვაო. სანამ რუსეთი მესამე ესკადრას მოამზადებდეს, მანამდის იაპონია-ში სამ დიდ კრეისერის აშენებას დაამთავრებენ კიდევაც და, მაშასადამე, რუსეთი ვერც მაშინ მოიპოვებს ზღვაზედ ბატონობას (ეხლო იაპონიაში შენდება სამი კრეისერი; ითვლის 11,000 ტონა წყალწყვა ექნება). ამბობენ როჟესტვენსკი ბალტიის მესამე ესკადრას დაუდგესო, მაგრამ სად და როგორ უნდა დაუცადოს ნახევარი წელიწადი? გერმანელები და ფრანგები ძალიან მეგობრულადაც რომ მოგვექცენენ, მთელ ესკადრას თავიანთ ნავთსადგურებში ნახევარ წელიწადს მაინც არ დაიცდევენენებენ. თუ როჟესტვენსკი უკანვე დაბრუნდა და მესამე ესკადრას დაუცადა, მაშ მისმა მომზადებამაცა და 12,000 მილის გავლამაც სულ ფუჭად უნდა ჩაიაროს. როჟესტვენსკის ისიც დარჩენია, რომ მესამე ესკადრის მისვლამდე ზაფხულამდე ინდოეთის ოკეანეში იაროს, მაგრამ, ჯერ ერთი, ცხელ ქვეყნებში ამგვარი სიარული კარგ დღეს ვერ დაიყენებს, რადგან იგი ისეთნაირად არ არის მოწყობილი, რომ თითქმის მთელი წელიწადი ტროპიკულ ზღვაში სიარული შესძლოს. თუ გემს დაუზიანდა რამე, შეკეთება შეუძლებელია, რადგან საფრანგეთისა და ჰოლანდიის ნავთსადგურში ამისათვის საჭირო მოწყობილება არ მოიპოვება. მეორე—ზღვაში ხანგრძლივ სიარულის შემდეგ გემების ძირს იმდენი ლოკოკინა და წყლის მცენარე მიეკვრება, რომ ესკადრა შემდეგში ეხლანდელზედ ორის-სამის მილით ნელა იქნის და მესამე, ტროპიკულ ზღვებში ერთი წლის განმავლობაში სიარული მეზღვაურთაც ხეირს არ დააყრის.

ბალტიის ზღვაზედ უკვე წასულ ესკადრის ოდენა ესკადრის შედგენაც შეუძლებელია. როჟესტვენსკის ბალტიის ზღვიდგან თითქმის ყველა საუკეთესო გემი მიეცა. მართალია, ძალიან საჭიროა როჟესტვენსკის ესკადრის გაძლიერება, მაგრამ ყოველ გვარ ნავის გაგზავნაც შეუძლებელია. ამგვარ ნავების მოპზადება და შეიარაღება ძალიან ძვირად დაჯდება, ბრძოლისთვის კი სულ უვარგისნი იქნებიან, რადგან, ჯერ ერთი, იმათი ძველი ზარბაზნების ყუმბარა მოწინააღმდეგის გემს ვერ მისწვდება და მეორეც—მთელ ესკადრას მხოლოდ ხელს შეუშლიან: რუსეთის საუკეთესო ჯავშნიანი გემები ბრძოლის დროს იმის მაგვრად, რომ მტრის გემების განადგურებას ეცადნენ, ამ ნავების დაცვას მოუნდებიან. ეს ნავები კი მხოლოდ იაპონელთა ყუმბარების მიზნად გამოდგებიან. ამბობენ, ბრძოლაში იაპონიის ძველი გემებიც იღებდნენ მონაწილეობასაო, მაგრამ ამას მხოლოდ ის ამბობს, ვინც განზრახ თვალს იბრმავებს და იმის დანახვა არ უნდა, რომ იაპონიას რუსეთზე უფრო მეტი, დიდი და ახალი გემები აქვს. იაპონელების ძველი გემები სცენაზედ მხოლოდ 31 მარტის შემდეგ გამოვიდნენ, ე. ი. მაშინ, როცა რუსეთის ესკადრა პორტ-არტურში მოემწყვდა და ამ რიგად იაპონელთა პატარა გემებს თავისუფლება მიეცათ. რუსეთის ფლოტის დანიშნულება გამარჯვების მოპოვება და ზღვაზედ გამაბატონებაა და ამიტომ ყველა გემი, რომელსაც აღმირალ ტოგოს ჯავშნიან გემებსა და კრეისერებთან ბრძოლა არ შეუძლიან, აღმირალ როჟესტვენსკის ესკადრას მხოლოდ მეტ და ძმიმე ბარგად დაეწვება (რ. ვ.).

—

წერილები ბრძოლის ველიდგან. «ნოვ. ვრ.»-ში დაბეჭდილია რამდენიმე წერილი ჯარის კაცებისა და სათნოების დებისა ბრძოლის ველიდგან. «ჯარი სასანიტარო მატარებლის გვერდთ მიდიოდა,—სწერს ერთი ჯარის კაცი.—ჯარი შესაბრალისი იყო: ჯარის კაცები ჭუჭყიანები, დგდეგჯილ-დაფლეთილები და დაღლილ-დაქანცულნი იყვნენ. უმეტესი ნაწილი ფეხშეშველა იყო, ზოგს ფეხები ფალასებში ჰქონდა გამოხვეული, ზოგსაც ჩინელების ქოშები ეცვა. ჯარის კაცები მატარებლის ფანჯრებთან მოდიოდნენ ხოლმე და «ღვთის გულისათვის» ერთ ნაჭერ პურს თხოულობდნენ. პურის მიმცემს ზოგი ორ შაურს აძლევდა, ზოგი ათსა, ზოგი კი მანეთსაც».

ერთი სანთოვების და იწერება: «ჩვენი საავადმყოფო ორას კაცისთვის იყო დამზადებული, მაგრამ 200-ის მაგვრად 800 ავადმყოფი მივიდეთ. საწყალნი, შესაბრალისნი იყვნენ: ზედ ვერაფერს ვერ ვხურავდით, საშინელი წვიმა მოდიოდა, ჯარის კაცთ პერანგებიც კი არ ეცვათ. თქვენ მეკითხებით, მართალია, ვითომ საავადმყოფოდგან მორჩენილი ჯარის კაცი ჩაუცმელი მიდიოდესო. დიაღ, ეს მართალი გახლავთ. საავადმყოფოდგან ჯარის კაცებს მთლად ტიტვლებს ვისტუმრებთ».

ერთ გაზეთის კორესპონდენტს სათნოების დები დაეკინებით ემუდარებოდნენ: «თუ ღმერთი გწამთ, რუსეთში აი, სწორედ ასე მისწერეთ: ღვთის გულისათვის, რაც შეიძლება ჩქარა და რაც შეიძლება ბევრი თბილი ფეხსაცმელი გამოგზავნეთ. თქვენი ქმრები, ძმები, შვილები და მამები სიცივით იხოცებიან, ფეხები ეყინებათ. ჩქარა გამოგზავნეთ, ღვთის გულისათვის, თუ ღმერთი გწამთ, ჩქარა!»

ერთი როტის უფროსი „ნოვ. ვრ."-იის რედაქციას სწერს: „ყინვა დაიწყო... ჩემს როტასა და მთელ პოლკსაც ფეხსაცმელი გაუცვდა. სანიტენდანტოს კი ყიდვა არ შეუძლიან, რადგან ახლო-მახლო არსად არ იშოვება. კვირის განმავლობაში არც მე და არც ჩემ ჯარის კაცებს ცხელი საჭმელი არ გვიჭამია. გამხმარ პურსა ვჭამდით და ზედ გუბის წყალს ვაყოლებდით». (ნოვ. ვრ.)-

—

ადმირალ ბირილიოვის წერილი. «ნოვოე ვრემიაში» დაბეჭდილია წერილი ბალტიის მესამე ესკადრის შესახებ ადმირალის ბირილიოვისა, რომელსაც ამ ესკადრის შედგენა და მომზადება მიანდეს. ადმირალი, სხვათა შორის, სწერს: „ეხლა დამნაშავეთა ძებნის დრო არ არის და არც საჭიროა. ყველანი დამნაშავენი ვართ, უდანაშაულო არავინ არ არის: მეც დამნაშავე ვარ, კაპიტანი კლადოცა, «სლაბოჰ»-ცა და «ტვერდო»-ც. ერთმა როცა საჭირო იყო, მაშინ არ დაიწყო ლაპარაკი, მეორემ ნათქვამი კარგად ვერ დაამტკიცა, მესამეს ენერგია აკლდა და სხვა. მე ძალიან მიყვარს ჩემი მეგობარი კაპიტანი კლადოცა, რომელიც ძალიაც ჭკვიან და მცოდნე კაცად მიმაჩნია, «ტვერდო»-ც მიყვარს, მესამეც, მაგრამ მაინც ყველას მუხლ-მოდრეკილი გეხვეწებით, თავი დანებებით წერას, როგორ თქვენის წერილებით ხალხს გონებას ურევთ და ენერგიას უკარგავთ. როცა ომი გათავდება, რამდენიც გნებავთ, იმდენი წერეთ; ეხლა კი ისწავლეთ და და უდალავად იშრომეთ, მხოლოდ კალმით კი არა, არამედ საერთო საქმეში მონაწილეობის მიღებით. ომის გათავების შემდეგ კი თქვენს წერილებს დიდის სიამოვნებით წავიკითხავთ და თქვენგან ბევრ რასმესაც ვისწავლით. ეხლა კი თქვენი წერილების ზედგავლენით ხალხმა თავი ჩაჰქნინდრა და თავის ფეხსაცმელის მეტს ვეღარაფერს ვერ ჰხედავს. საჭიროა თუ არა მესამე ესკადრა? დიაღ! საჭიროა, ეხლავე, ამ წუთშივე საჭიროა. ერთი ტყეილად დაკარგული დღე დანაშაულობაა, ერთი ტყეილად დაკარგული კვირა ბოროტ-მოქმედებაა. (ნ. ვრ.).

—

წვრილი ამბები. «ნოვ. ვრ»-აში სწერია: კიევის სანიტენდანტოს მანჯურიაში გასაგზავნად 30,000 წყვილი თბილი ფეხსაცმელი უნდოდა. ფეხსაცმელის შოვნა ეიტომირის პოლიციმეისტრად ნამყოფმა ნასვეტოვმა იკისრა. თითო წყვილში ნასვეტოვს 5 მან. და 50 კ. უნდა მიეღო. ნასვეტოვმა ფეხსაცმელების შოვნა ბერდიჩევის ვაჭარს რ-ს შეუკვეთა, წყვილი 4 მ. და 25 კაპ. ბერდიჩევის ვაჭარმა კი წვრილ სახელოსნებს გადასცა, წყვილი 3 მ. 25 კაპ. ამ რიგად ნასვეტოვს. წვინდა მოგება 30,750 მან. დარჩა ბერდიჩევის ვაჭარს კი 30,000 მანეთი.

იანონურ ოფიციალურ ცნობებით ომის დაწყებიდან იაპონიის ჯარს შემდეგი ზარალი მოსვლია: ტიურენჩენთან 1,000 კაცი, გინჩოოსთან 4.000, ვიფანგოოსთან 1,000, დაშიჩაოსთან 1,000, ლიაოიანთან 18,000 და შახესთან 15,000; სულ 40,000. (ნ. ვ.).

—

გაზეთ «რუს»-ს ნამდვილ წყაროებიდან შეუტყვია, რომ ბალტიის მესამე ესკადრა შორეულ აღმოსავლეთს წასასვლელად მომავალ წლის 15 იანვარ დაიძვრება.

—

«ტანდარტ“-ის კორესპონდენტი იუწყება: პორტ-არტურის ნაღმოსანთა უფროსმა ბრძანება მიიღო, როგორმე მოახერხეთ ნაღმოსნები ღამე პორტ არტურიდგან გამოაპარეთ და სანეიტრალო ნავთსადგურში შედითო. (რ. ვ.).

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲒᲐᲕᲘ

დრამატიული საზოგადოების გრეა. დღეს, კვირას, 12 დეკემბერს, დილის 11 საათზედ, სამეფონენი ბანეის სადგომში დანიშნული ქართული დრამატიული საზოგადოების წევრთა საგანგებო კრება, რომელზედაც უნდა განხილულ შემდეგი საგნები: 1) მოახსენება ძმ. ზუბალაშვილების მიერ შემოწირული ფულის თაობაზედ; 2) მოახსენება ქართული თეატრის შესახებ; 3) მოახსენება ადმასრულებელ კომისიებზედ; 4) მომავალ წლის ხარჯთ აღრიცხვა, 5) საზოგადოების არსებობის 25 წლის იუბილეის ჰროგრამმის შემუშავება და 6) ახალ წევრთა არჩევანები

შინაური გადწყვეტილება. ამას წინად ჩვენს გაზეთში ეწერა, რომ 12 დეკემბერს ვეტცელის სათეატრო დარბაზში ქალაქის წარმომადგენელნი სადილსა ჰმართავენ ხახსოვრად იმისა, რომ ამ სამის წლის წინად სამოსამართლო პალატამ ტფილისის ქალაქის გამგეობის წევრნი და მოურავი გაამართალა. როგორც ნამდვილად შევიტყეთ, პარასკევის კრების შემდეგ საბჭოს ჰქონდა კერძო თათბირი, რომელზედაც ხმის უმეტესობით გარდაწყვეტა უარ ჰყოს ეს სადილი და ამ სახით აღმოფხვრას ხსოვნა თავის არჩეულ კაცთა გამართულების დღისა. აი განათლებულთა საბჭოც სწორედ ამასა ჰქვიან!

გამნაზიის შენობისა და ეკლესიის კურთხევა ქუთაისში, როგორც გვატყობინებენ, 3 დეკემბერს, ძალ. ქუთაისში უკურთხებიათ სავაჟო გიმნაზიის ახალი შენობა და ზოგე მოთავსებული ეკლესია. შენობა და ეკლესია აკურთხა იმერეთის ეპისკოპოსმა ყოველად-სამღვდელო ლეონიდემ. კურთხევას დასწრო კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველი ბ-ნი ზავადსკი, რომელიც სამ დღეს დარჩა ქუთაისში და დასათვალიერა ყველა ადგილობრივი სასწავლებლები.

***** ქართული წარმადგენლობა ვეტცელის თეატრში,** დღეს, 12 დეკემბერს, ვეტცელის თეატრში [illegible] ოფიციალურად დასის ა[illegible]ტების მიერ წარმოდგენილ იქმნება „[illegible]“ [illegible] ბ. ბოლოდერამა, [illegible] ... [illegible]ისა. წარმოდგენა სახალხოა —იაკე ფასანი.

***** ექიმს ნაკასარდასს,** რომელიც ადმინისტრაციულის წესით გადასახლებული იყო დონის როსტოვში, შინაგან საქმეთა მინისტრმა ნება დართო უკანვე დაბრუნდეს.

***** სახალხო სასდალ** დამთავრების საქმე თანდათან წინ მიდის. ამ ეამად სცენა უკვე დამთავრებულია. ამ დღეებში ამ მენებელმ კომისიამ მიიღო რეკინის მასალა შიგნით მოსაწყობად. იატაკის კეთება უკვე დამთავრეს და შიგნით შენობის გამშვენებას შეუდგნენ; საბოლოოდ სახალხო სახლი რამდენისამე თვის შემდეგ იქნება მზად. (ც. ფ.).

***** სწავლის შეწყვეტა.** «ნოვ. ობ.»-ს შეტყობინებენ, რომ მოსკოვის უნივერსიტეტში სწავლა შესწყდა.

***** ახალი კაზეთი.** მოკლე ხანში განჯაში დაიწყებენ ყოველ კვირეულ გაზეთის „განჯის საგუბერნიო უწყებები“-ს გამოცემას.

ᲣᲙᲐᲜᲐᲡᲙᲜᲔᲚᲘ.

თურმე მყოლია მეც მეგობრები, მეკი ვფიქრობდი შეცდომით სულ სხვას! ს

ეროვნული ბიბლიოთეკა

განმავლობაში ქართლის დროშა ორი იყო —ერთი გიორგი მეფესა ჰქონდა, მეორე ნაზარალიხანს. [2])

ქართლის სამეფო დროშა და სხვა სამკაულნი ვახტანგ VI გადაიტანა რუსეთში. ამიტომ 1746 წ. 1 ღვინობისთვეს თეიმურაზ მეფემ ხელ-ახლა შექმნა ქართლის სამეფო დროშა და ოთხი სხვა სარდლის დროშები. [3]) გიორგი მეფე რომ მიიცვალა 1800 წ. 27 ქრისტიშობისთვეს და საქართველო შეუერთდა რუსეთს, ყოველივე სამეფო სამკაულნი და საქართველოს სამეფო დროშაც რუსეთში გადაიტანეს. ამიტომ საქართველოს სამეფო დროშის სრული აღწერაის უნდა მოველოდეთ პროფესორის ბ-ნ ხახანაშვილისაგან.

რაც შეეხება სამოურაოთა დროშებს, მე მინახავს ერთი კარგად შენახული დროშა 1758 წლისა, რომლის აღწერაის აქვე მოგახსენებთ: 1756 წ. ერეკლე მეფემ დაატუსაღა ქისყის მოურავი თამაზ ანდრონიკაშვილი და 1758 წ. მოურავობა და დროშა უბრძანა პაპუა ანდრონიკაშვილს (+1773 წ.). აი ეს დროშა დღეს ეკუთვნის პაპუას შთამომავალს ცნობილს თ-ს ზაქარია იესესძე ანდრონიკაშვილს. დროშა სამ ტოტიანია, ფუნჯებით; გული აბრეშუმის ძაფისაა თეორი მოვისაა და გარს აკვია ჭიაფერი აბრეშუმისაგე მერდინი; შუა გულზე დაკერებულია წმინდა ტილოზედ აბრეშუმის ფერადის ძაფით და ვერცხლის ტყდეთ ამოკერილი წმ. გიორგის ხატი. იგი ცხენზედ ზის და ხელში ქვეშ ვეშაპის განმგმერი შუბი უჭირავს. წმ. გიორგის აქეთ-იქით კუთხეებში ამოკერილია—მარცხნივ მთვარე, მარჯანივ მზე და შვიდი ვარსკვლავი. [4]) აბრეშუმის ფერადის ძაფითვე. ამ ხატის გარს არშიაზედ აბრეშუმის ძაფით ამოკერილია წარწერა: «+ ტკეეეო კსმოოვაა სუფლებეეთ და კლაკეეთ კეფლისაშეფრიგეთ, სნეეფლთა მკურნალო, შეფეთ უძლეეეეთ დდ წინაშრძალეთ, დეეწყალთ შემოსილთ დალ მოწყალეთ გ-ი (გეორგი) ეეეფლე ქრისტეეს ფლრფოს, რათა შეოს ეეეოს ბაბეეს მოურეეს მტერსს ზეალ».

მთელ დროშას გარს აკვია მშვენიერი აბრეშუმის ფოჩიანი ჩაფარი. დროშა დაკერული თელის ოთხარშინიან საქეზედ და წვერზედ ჩამოცმული აქვს საუკეთესო ხელოვნებით ნაკეთები ფოლადის შუბი, მთლად ოქროს ზარნიშით მოკირწყლული. შუბს შუაზედ ბუტი აქვს ირგვლივ წარწერით:

[2]) იხ. ქ. ცხ. II, 67 გვ.

[3]) ამ დროს გაკეთებული სამაჯამთოს სარდლის ქალბატონო ორბელიანის დროშის ჯვარი დაცულია დღეს თ-ს გიორგი ილიას ძე ორბელიანის ოჯახში, ხოლო უძველესი დროშა—ჯვარი საბარათიოსნისა ინახება ანენის ა. დ. გაგარინის სახლში.

[4]) ძველად საქართველო შვიდ სამთავროდ (საერისთოდ) იყო გაყოფილი.

«ქ. ირაკლი მეფე მტერთა მძლეა, ფარეულთ ანმეფეო, შეიძლეა».

შუბზედ ჩვეულებრივ დამაგრებული იყო ხოლმე ჯვარი. სად არის დღეს ამ დროშის ჯვარი, არ ვიცით.

ერთი დროშის ძვირფასი ჯვარი ს. ეკოდალის ღვთაების ტაძარშია დაცული და ეკუთვნის ანდრონიკაანთ აბელიანთ ოჯახსა (თამაზის ნაქონი). ეს ჯვარი გაუკეთებია როსტომ მეფეს ხირსის წმ. სტეფანეს სახელზედ და მიუცია ქისიმოურავის აბელისათვის 1648 წ.

ჯვარი ოქროში დაფერილი ზოდის ვერცხლისაა, ასე ათი გოჯის სიმაღლე, ჩინებულის ხელოვნებით ნაკეთები და ზურგზედ აწერია მხედრულის ასოებით: «ღმერთს დმერთსს. ქ. ნუბთა ფეთისთა ჩუენ ქორდოს და კახეთსა ორასავე მშფოფ-ბელმ. მეფეთა-მეფემა ბატონმან როსტომ გეფკეკეთებენთ დროშა ესე კეზიოესა სახელსა ზედან ხარსს წმიადის სტეფანოსს ჩვენად კახმარველებლად. სარდალ მოურავი აბელ, ქ-ს ტფილ». 1648 წ. ამ ჯვარს შუაგულში ბატარა კოლოფი უსის ნაწილებით.

ამაზედ უძველესი ქისყმოურავის დროშის ჯვარი დაცულია თ-ს დ. ზ. ანდრონიკაშვილის ოჯახში.

1725 წ. რომ დომენტი ბატონიშვილი კათალიკოზი სტამბოლში დატყვევდა, მისმა დამ, დედოფალმა თამარმა (ერეკლე მეფის დედამ) ყვითელ მოვზედ ამოკერა აბრეშუმის ძაფით მეტეხის ღვთისმშობლის ხატი და დომენტი კათალიკოზი, მუხლმოდრეკილთ მლოცველი. ეს ხატი გიორგი ბატონიშვილმა 1767 წლიდგან [5]) მიიღო თავის სბატონიშვილო დროშად დღეს ეს დროშა დაცულია ბ-ნ ე. ო. იოსელიანის ოჯახში, როგორც სალოცავი ხატი [6]).

1899 წ. «ივერიის» № 221-ში სხეათაშორის მოვახსენე ჩვენს თავად-აზნაურობას შემდეგი: „...რა ჰსჯობს იმასა, რომ თითოეულმა საგვარეულომ თავი მოუყაროს ყველა ისტორიულს და განვლილ ცხოვრების ნაშთსა და თავმოწონებით ჰფენებდეს ქვეყანას თავისის მამა-პაპის ნაანდერძევს? რა ჰსჯობს თავი მოუყაროთ—სამილახეროში, სორაბელიანოში, სანდრონიკოში, საციციანოში, სთარიანოში, საერისთავოში და სხ. გაფანტულს დაქსაქსულს და უცნობს ისტორიულ ნაშთებს, ერთად თავი მოუყაროთ და წ-კით. საზოგადოების მეზეიმეში ყოველმა საგვარეულომ შუშანანდიან დაკეტილ შკაფში მოაგროგოს თავისი ძველი ნივთები, რაც კი აღარ იხმარება, და ყველასათვის გასაცნობად გაჰხადოს. ძველი იარაღი, ეკურეული, ნაქსოვ-ნაკერი და სხ. ნივთები საშვილიშვილოდ შეინახება და

[5]) ბატონიშვილი გიორგი დაიბადა 8 ოკტომბერს 1749 წ.

[6]) იხ. წყობ. სიტყვაობა, «ანტონ» კათალიკ. ე. იოსელიანისა, 219 გვ.

ადგენს მხოლოდ აზელილ ტალახს, რომელსაც მისცემთ თქვენთვის სასურველ ფორმას და ატარალებთ გინდა შანფურზედ, გინდა ტაფაში, გინდ ანთებულ თორნეში. ამას პატრონი ადარ საიდან გამოუნნდება, არავინ წაეკომაგება, და მძულვარენის მთესველთაც ხომ ამის მეტი არა უნდათ რა. მართალი მოგახსენოთ, არც კი მეტის უნარი აქვთ. ბეკრი ჭირი გამოუვლია ჩვენს ხალხსა და ისტორიულმა გამოცდილებამ მიახვედრა, თუ რა სწყურდათ განცალკეკეთის «პატრიოტებსა».

ერთობა ჩვენთან ტახტია,
მტრებისთვის—სახრჩობელაო!..
მტრებს «ვი ლაა» გამდერთო,
ჩვენ კი ვსოქვაო «ალალ-ალალაო!»

* * *

მაგრამ რაც უნდა სიმღერის გუნებაზე იყვნეთ, ხმა უცგტ ჩაგწყდებთან, როდესაც ამოიკითხავთ იმავ ბ-ნ სენ-სიმონის ფელეტონიდამ შემდეგს სიტყვებს:

„გამოგდადებთ მოგახსენებთ ბოდიტიკესებს, რომ ეოველს შემოხეეეეთ მეგრეულობა და სკსხეეი უმტეს ეეედეეეტკიეოობას და ეეონისეეფლობის იჩეხლენ ქართველის ენისთვის, ეიდრე ქართდ-კეხედიმენრნ... რა ბეტეკხეეეეეფლნი, რა ეაეფორეეეეფლნ ია-ენენ სკეხ-მეგრელები მაშინ, როდესაც ერთმა ძალდეეი ეკეეწდ ქართველებს და ჩეკენ ენის ძალდეების ენა. ბინრეეფლ მეგრელეეშა. ია-ეკეეეს ეშის ენისადშეეეკ, ბინრეეფლ ამოთ ისროდეს ქუდეი ეკეშა. რა ბოძრაობა, რა ბეეფრეეეეფლობა, რა თეკ-კინენრეკ ია ეკ-ენენისთვის!.. ეშეროთ ჩეშა, ეს სეკრთი სიეკედიდეშეე ენ ამოიშეეეეს ჩეშის ხსოგნიდგან!.»

როგორაო? ქართველებს «ძალღები» ეგეწოდესო და ჩვენს ენას «ძალღების ენაო»? ნუთუ ისეთი ამბავი მოიხდა ოჩდისმე ჩვენ ში!—მაგრამ ალბად მომხდარა, როდესაც ამას მოგვითხრობს თვით მოწმე, რომელიც რასაკვირველია სიკვდილამდე ვეღარ მოიშორებს თავის მეხსიერებიდამ. მერე, ბ-ნ სიმონო, თუ კე ამისთანა ამბის მოწმე ჰბრძანდებოდით, რატომ არ აგვიწერეთ დაწვრილებით, ვინ იყო მაგეთი თავხედი ბარბაროსი, რომ ასეთის ლექსით მიჰმართა ქართველობას და ასე შეჭლაბა მისი ხალხსა-ნური თავმოყვარეობა! სად მოახდა ასეთი საზიღარი ამბავი და სახელდობარ ვინ ეყენენ თქვენთან ერთად? შეადგინეთ თუ არა ოქმი ასეთის გულის ამაღვრეკ სეკრათისა, რომ გადადგეთ იგი ისტორიას და საშვილი-შვილოთ სამარცხვინო ბოძზედ გადაკრთ ის ულირსი ქმნილება, რომელმაც გაჰბედა ასეთი შეურაცხყოფა მთელის ეუდანაშაულო ერისა?

რაკი ამ კანონიერ კითხვებზედ მე ვერ მივიღე პასუხი თქვენის ფელეტონიდამ, ვარჩევ ეკეეი ამეღო თქვენს მართლიერობაზედ და არ დამეჯერებინა ასეთი ამბის სინამდვილე. ანკი ვინ იქნებოდა ბანდადდ ეეაზრო, ეეგეულო, ეესეეო და ეეგეკნენრო, რომ მაგეთი საშინელი შეურაცხეება მიეყენებინა მთელის ხალხისთვის? სომეხი არ იზამდა მაგას, რადგან თითონაც კარგად იცის, რომ სომხის ენა ანგარიშის ენაა და ქართული კი სიყვარულისა; ხოლო რაც შეეხება სიყვარულსა, იგი ყველასთვეს საყვარელია. თათარი თავის დღეში არა ყოფილა მანდამდე განადირებული, რომ არ ჰქონოდა პატივისცემა ეკეეადის მეზობლისა, რაც უნდა ტკრამა ჰქონდა მასთან. ქართველი ხომ ჯერ მარჯვენა ხელს მოიტრის, მერე მარცხენას, გულს გაიადგრავს და მაგისთანა სიტყვასკი ვერ ითქმევინებთ თავის საშობლოო ენის შესახებ. მაშ ვინ უნდა ყოფილიყო? ნუ თუ ეგ უნდა იყოს ველური წარმომადგენელი იმ ხალხისა, რომელმაც ღღემდე არ იცის, რა არის კულტურა, ხეს ასხია იგი, თუ მიწაზედ მოდის; რომელიც არ აფასებს არც თავის თავს და არცარათ მიიჩნია სხვა ვინმე; რომელიც დაწრწის დედამიწის ზურგზედ, თითქო რაღასაც ეძებსო, და ვერა უბოვნიარა, იმიტომ რომ თითონაც არ იცის, რას ეაეძებს. მერე ეს ხალხი ხომ თვითონვე თავის თავს უწოდებს ყოველდდ უბედურ ხალხს და ასეთსავე სთვლის მას მთელი ქვეყნიერობა. ნუ თუ ამისმა წარმომადგენელმა გაჰბედა ჩვენი შეურაცხყოფა? კარგი, ვთქვათ გამოჩნდა ასეთი სახიზღარი და ყოველად დაკცმეული, ზნეობით გახრწნილი წარმომადგენელი. მერე, ნუ თუ მის საგმობელ სიტყვებს წამოყრანტალებაზედ სვან-მეგრელებმა ხელიდ იყვირეს და ისროლეს ქუდები ცაში, მეტი არაფერი! არა, ბ-ნ სენსიმონო უკაცროდ კი ნუ ვიქნები თქვენთანა-და, ეს დაუჯერებელი ამბავი გახლავთ, ვიდრე საბუთს არ წარმოადგენთ და არ დაასახელებთ თვით იმ უგვან არსებას, რომელმაც ასეთი საზიზღრობა ჩაიდინა. მაგრამ როგორ მოვიშორო თავიდამ ეს თქვენი კილო მემატანის მოთხრობისა. «ეს სურათი სიკვდიდამდე არ ამოიშეეეეს ია ჩეშის ეეეხსიეეეეიდამ» — ამბობთ თქვენ. მაშ გინახავთ მაგეთი დაუჯერებელი ამბავი და სურათად დარჩენილა თქვენს მეხსიერებაში. მე კი, მართალი გითხრათ, ვერ წარმომიდგენია, ვის უნდა გაებედნა მაგეთი საზიზღრობა და ან ვის უნდა დაეთმო მისთვის ეგოდენი უაზრო და უსაგნო შეურაცხეებნ მთელის ერისა. თუ ეგ იყო ვინმე მოხელე, მხედარი, ეეეერეკმეტა, მე დარწმენებული ვარ, რომ მისის ნაიქვამის გამეორნნი დაიგეეჯდნენ მას ეეერსაცა და ულეაშაც, რომ მიეცათ მათთვის ის დანიშნულება, რომელიც მისცა ახმეტელმა პატარძალმა თავის მამამთილის ეეერ-ულვაშს. ამასაც არ აკმარებდნენ, მიიფეურთხებდნენ ენაზედ, მოიყვანდნენ ვიოსა, პირუკუღმა შეჰსვამდნენ დამნაშავეს, დაეკეერნებდნენ კუდს ხელში, ეაუსვამდნენ სახეზედ მოტსა და პამპულასავით აატარ-ჩამოატარებდნენ სოფელ-სოფელ თავ-ლაფ დასხმულსა. ან კი სხვას ვის აპატიებდა ჩვენი ხალხის ასეთს საშინელს დამცირებას. როგორ? ენა, რომელზედაც ლაპარაკობდა ჩვენი სამაგალითო კანონ-მდებელი დავით აღმაშენებელი; ენა, რომლითაც განაგებდა ქვეყანას მისი ღირსეული შვილის შვილი, ნეტარ სახსენებელი თამარ დედოფალი; ენა, რომელიც ჰმუსიკობდა და ჰმუსიკობს დღესაც დიდებულს «ვეფხის-ტყაოსანში», მაშ ენა შოთა რუსთაველისა, რომლის პოეტობითაც თავს მოიწონებდა თვით დანტესა და მილტონის სამშობლონი,—ამისთანა ენას ეუწოდოს ვინმემ ძალლის ენა! მაშინ თავის ენა ხომ დათვებისა, ვირებისა და სხვა მდაბალ მხეცების ენაზედ უფრო საცოდავ ენაა; უნდა ეღიარებინა იმ სულმდაბალ შეურაცხმყოფელს, იმ ეშმაკების მაშხალს, იმ ტარტაროზის აგენტს. არა, კიდევაც უნდა ვთქვა, რომ ეს დაუჯერებელი ამბავია. ან კი რა ჭკუაში მოსასვლელია ასეთი უგუნური დამცირება. ამითი ხომ ტყუილ-უბრალოთ საკუთარ თავს აძულებს ჩვენს ხალხს და ყველა მათ, ვისაც წარმომადგენელი ბრძანდება ეს უკაცური კაცუნა. სხვა რა სიკეთეს უნდა მოელოდეს იგი ასეთის საზიზღარის საქციელით!.. მახლას...

ეუდ ქრისტეს ჭმონებდ,
ჩეშობდ კაკ ეშობასს;
სახარბით ლეტხდში ჩვეარდ,
მახედდ სატანს ძმობასს.

რას იზამთ, ზოგი სულმდაბალი ქმნილება ასეთის საქციელით იკმაყოფილებს თავის სიხარბეს. სავალალო ის არის, რომ ამ გვარ საქციელს ბაზარი ჰქონია...

სანხ.

«ᲔᲠᲝᲕᲜᲣᲚᲘ ᲞᲠᲔᲡᲘ»

ᲠᲣᲡᲔᲗᲘ

სტუდენტების მდგომარეობა ვარშავაში.

«რუს. ვედ-ი იუწყება: ვარშავის კომიტეტს, რომელიც შემდგარია განსაკუთრებით სტუდენტ-იურისტებისაგან, ეხლახან დაუმთავრებია სტატისტიკური გამოკვლევა იქაურ სტუდენტთა მდგომარეობის თაობაზედ. აღმოუჩენიათ, რომ მეტი ნაწილი მოკლებულია ცხოვრების უსაპიროსს საგანს, მაგ., ავეჯის უქონლობისა გამო ბევრს იატაკზედ სძინავს, კალთებზე სხედან და ფანჯრის დირეზე სწერენ. ნახევარზე მეტი შეფარებულია სრულიად ცივ სარდაფებში.

— სამოსად. რეფორმათა 40 წლის იუბილეის გამო. ნოვოვრკასკოდგან «რუს ვედ.»-ს ატყობინებენ: ადგილობრივმა იურისტებმა და სასამართლოს მოხელეებმაც განიზრახეს სასამართლოს წესდებათა 40 წლის იუბილეის გადადგა, მაგრამ თანამგრძნობი არავინ აღმოუნდათო. ნაფიც ვექილთა თავჯდომარემ განაცხადა, რომ კანონით აკრძალულია 40 წლის იუბილეს ღღესასწაულია და ამ აზრს სხვებიც დაეთანხმნენ თურმე.

— იგივე გაზეთი სწერს: პეტერბურგის მომრიგებელ მოსამართლეებმა 40 წ. იუბილეის ღღესასწაულის ღღეს თავის ამხანაგებს მილოცვის ბანკეტში გაუგზავნეს ყველა ქალაქებში. ამ ბანკეტის პასუხად სარატოვიდგან, ყაზანიდგან, ხარკოვიდგან, ნიჟნი ნოვგოროდიდგან, კიშინიოვიდგან. ოდესიდგან, როსტოვიდგან და მოსკოვიდგან მიიღეს შემდეგი: „თქვენის მაგალითით გამხნევებულნი, ღიღის სიხარულით ვეურთღებით თქვენს სურვილს და ვუსურვებთ ჩვენის ქვეყანის სასამართლოს აღორძინებას“.

ᲛᲝᲡᲙᲝᲕᲘᲡ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲛᲔᲠᲘᲜᲝᲡ ᲡᲢᲘᲞᲔᲜᲓᲘᲘᲡ ᲓᲐᲐᲠᲡᲔᲑᲐ.

მოსკოვის მაზრის ერობის მოხელეთ შეუერებიათ ფული მეორე რიგის კაპიტანის კლადოს სახელობაზედ სტიპენდიის დასაარსებლად და გაუგზავნია პეტერბურგის ერთ გაზეთისათვის შემდეგი წერილით: „მეორე რანგის კაპიტანის კლადოს «პრიბოი» წერილიდგან გავიკანონეთ, რომ როფესტვენსკის ღიდი ოკეანეს მე-2 ესკადრის საზში მდგომარეობა და მე-3 ესკადრის გაგზავნის აუცილებელი საჭიროება; თუმცა აგერ მეათე თვეა, რაც ომი მიმდინარეობდა მაგრამ მე-3 ესკადრა ჯერაც ზედ არ არის; დაახლოებითი არ ვიცნობ ეს ხაზღვარ საქმეს, მაგრამ მაინც გვაკვირვებდა საზღვაო საქმეთა უფროსების ასეთი გულგრილობა და უმოქმედობა, რომელიც თვალსაჩინო გავლენა იქონია შორეულ აღმოსავლეთში ჩვენის ესკადრის ბედ-იღბალზე. გამოქვეყნებულის ცნობებიდგან ჩვენ დავინახეთ კაპიტანის კლადოს თავგანწირული გმირობა, რომელმაც ადმ. როფესტვენსკის ესკადრის გადასარჩენად ერთად ერთ უკანასკნელ საშუალებას მიჰმართა, თორემ, ცხადია, ხსენებული ესკადრასაც პირველის ღიდ ოკეანეს ესკადრის ბედი მოელოდა. რომ ღირსეულად დავაფასოთ კაპიტანი კლადო, საჭიროა გავითვალისწინოთ ეხლანდელი რუსეთის მდგომარეობა ძნელი გაჭირვება, რომელსაც კლადო უშიშრად მიეგებაკ და გასწირა თავისი მდგომარეობა და მომავალი.

ეს გმირობა და ᲙᲣᲛᲨᲐᲠᲘᲢᲔᲑᲘᲡ გამოქვეყნება თვალსაჩინო მაგალითია მომავლის თაობისთვის და ამის მოსაგონებლად ჩვენ შევკრიბეთ ფული კაპიტანის კლადოს სახელობაზე სტიპენდიის დასაარსებლად საზღვაო სასწავლებელში ღარიბ მოსწავლეთათვის“.

ᲓᲔᲙᲔᲤᲐ

(რუსეთის დეკეფშათა საგაზეთოსაგან).

ᲓᲘᲚᲘᲡ ᲓᲔᲙᲔᲤᲔᲑᲘ.

10 დეკემბერი.

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ. ოკუს ლაშქარში მყოფი «რეიტ. საგ.-ს» კორესპონდენტი დეკეფშით იუწყება: «ხმაა, რუსები ჩინელებს გზებს ახდენინებენ, რომ იაპონელებს დაუშალონ, და დაეძებენ ისეთს კაცებს, რომელნიც ლიაოიანში იაპონელების თოფის წამლის საწყობებს აფეთქებენ. თუ ამისთანა ჩინელებს დაიჭერენ, სიკვდილით დასჯიან. იაპონელთათვის, სურსათთან გაგზავნილი მატარებელი დაეტაკა სამს ჩინურს ურმსა, ლიაოიანიდან ჩრდილოეთად, ურმები რკინის გზის ლინდაგზე იყო გაჩერებული. ფიქრობენ, რომ მეურმეები რუსებს ჰყავთ დაქირავებული ჯამაგირითა. მატარებელი არ დაზიანდა, მაგრამ შეჩერდა რამდენსმე საათსა.

ᲛᲣᲥᲓᲔᲜᲘ. 8 დეკემბერი (საკ. კორესპ.). პორტ-არტურს გარე შემორტყმულს ჯარში ბერი ბერი ვრცელდება. ავადმყოფობა ვრცელდება იმისაგან, რომ ღიდის ხნის მოხარშულ ბრინჯსა ხმარობენ, რომელიც მეავდება და ვერ ამჩნევენ. რუსის ჯარების სანიტარული მდგომარეობა საუცხოვოა.

ᲡᲢᲐᲒᲜᲘᲚᲝ. იემენის მხარეში რევოლიუციაა. მეამბოხეებმა დაიჭირეს ადგილი სანოსა და წყლის სანაპიროს შუა.

ᲢᲐᲜᲯᲘᲠᲘ. საფრანგეთის ელჩმა ტანჯერში განკარგულება მოახდინა, რომ ვიცე-კონსული, აგრეთვე ფოშში მცხოვრებნი ფრანგები დაუყოვნებლივ წამოვიდნენ იქიდგან.

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ. (რეიტერი). ოკუს ლაშქრიდგან იუწყებიან, რუსის რაზმმა, რომელიც იაპონელთა ფრონტის წინ იდგა, ამაღამ, 7 დეკემბერს, გაიფორებული იქაში მიიტანა იაპონელებზე ლამუტინთან, მაგრამ ღიდის ზარალით უკუ აქცევს. იმ ამესვე და შემდეგაც დაქვეითებულმა რუსის კავალერიამ იერიში მიიტანა იაპონის კავალერიაზე მარცხენა ფრთისაკენ, ხრამ უკუ გდებულ იქმნა. პატარ-პატარა ზეზები რუსისა ყოველ ღამე იერიშობენ იაპონელებზე, მაგრამ ამაოდ.

ᲓᲐᲙᲐᲠᲘ. (რეიტერი). „თეოგრამა“ ნაბეჭდი და გაუგდია ზეას სამხრეთი საკენ.

11 დეკემბერი.

ᲛᲣᲥᲓᲔᲜᲘ, 10 დეკემბერი (საკ. კორეს.). პოზიციაზე ყოველ ღეღ ზარბაზნის სროლა ღღეს ხმოლოდ აზელილ ტალახს, რომელსაც მისცემთ თქვენთვის სასურველ ფორმას და ატარალებთ გინდა შანფურზედ, გინდა ტაფაში, გინდ ანთებულ თორნეში. ამას პატრონი ადარ საიდან გამოუჩნდება, არავინ წაეკომაგება, და მძულვარენის მთესველთაც ხომ ამის მეტი არა უნდათ რა. მართალი მოგახსენოთ, არც კი მეტის უნარი აქვთ. ბეკრი ჭირი გამოუვლია ჩვენს ხალხსა და ისტორიულმა გამოცდილებამ მიახვედრა, თუ რა სწყურდათ განცალკეკეთის «პატრიოტებსა».

ერთობა ჩვენთან ტახტია,
მტრებისთვის—სახრჩობელაო!..
მტრებს «ვი ლაა» გამდერთო,
ჩვენ კი ვსოქვაო «ალალ-ალალაო!»

* * *

მაგრამ რაც უნდა სიმღერის გუნებაზე იყვნეთ, ხმა უცგტ ჩაგწყდებთან, როდესაც ამოიკითხავთ იმავ ბ-ნ სენ-სიმონის ფელეტონიდამ შემდეგს სიტყვებს:

„გამოგდადებთ მოგახსენებთ ბოდიტიკესებს, რომ ეოველს შემოხეეეეთ მეგრეულობა და სკსხეეი უმტეს ეეედეეეტკიეოობას და ეეონისეეფლობის იჩეხლენ ქართველის ენისთვის, ეიდრე ქართდ-კეხედიმენრნ... რა ბეტეკხეეეეეფლნი, რა ეაეფორეეეეფლნ ია-ენენ სკეხ-მეგრელები მაშინ, როდესაც ერთმა ძალდეეი ეკეეწდ ქართველებს და ჩეკენ ენის ძალდეების ენა. ბინრეეფლ მეგრელეეშა. ია-ეკეეეს ეშის ენისადშეეეკ, ბინრეეფლ ამოთ ისროდეს ქუდები ეკეშა. რა ბოძრაობა, რა ბეეფრეეეეფლობა, რა თეკ-კინენრეკ ია ეკ-ენენისთვის!.. ეშეროთ ჩეშა, ეს სეკრთი სიეკედიდეშეე ენ ამოიშეეეეს ჩეშის ხსოგნიდგან!.»

როგორაო? ქართველებს «ძალღები» ეგეწოდესო და ჩვენს ენას «ძალღების ენაო»? ნუთუ ისეთი ამბავი მოიხდა ოჩდისმე ჩვენ ში!—მაგრამ ალბად მომხდარა, როდესაც ამას მოგვითხრობს თვით მოწმე, რომელიც რასაკვირველია სიკვდილამდე ვეღარ მოიშორებს თავის მეხსიერებიდამ. მერე, ბ-ნ სიმონო, თუ კე ამისთანა ამბის მოწმე ჰბრძანდებოდით, რატომ არ აგვიწერეთ დაწვრილებით, ვინ იყო მაგეთი თავხედი ბარბაროსი, რომ ასეთის ლექსით მიჰმართა ქართველობას და ასე შეჭლაბა მისი ხალხსა-ნური თავმოყვარეობა! სად მოახდა ასეთი საზიღარი ამბავი და სახელდობარ ვინ ეყენენ თქვენთან ერთად? შეადგინეთ თუ არა ოქმი ასეთის გულის ამაღვრეკ სეკრათისა, რომ გადადგეთ იგი ისტორიას და საშვილი-შვილოთ სამარცხვინო ბოძზედ გადაკრთ ის ულირსი ქმნილება, რომელმაც გაჰბედა ასეთი შეურაცყოფა მთელის ეუდანაშაულო ერისა?

რაკი ამ კანონიერ კითხვებზედ მე ვერ მივიღე პასუხი თქვენის ფელეტონიდამ, ვარჩევ ეკეეი ამეღო თქვენს მართლიერობაზედ და არ დამეჯერებინა ასეთი ამბის სინამდვილე. ანკი ვინ იქნებოდა ბანდადდ ეეაზრო, ეეგეულო, ეესეეო და ეეგეკნენრო, რომ მაგეთი საშინელი შეურაცხეებნ მიეყენებინა მთელის ხალხისთვის? სომეხი არ იზამდა მაგას, რადგან თითონაც კარგად იცის, რომ სომხის ენა ანგარიშის ენაა და ქართული კი სიყვარულისა; ხოლო რაც შეეხება სიყვარულსა, იგი ყველასთვეს საყვარელია. თათარი თავის ღღეში არა ყოფილა მანდამდე განადირებული, რომ არ ჰქონოდა პატივისცემა ეკეეადის მეზობლისა, რაც უნდა ტკრამა ჰქონდა მასთან. ქართველი ხომ ჯერ მარჯვენა ხელს მოიტრის, მერე მარცხენას, გულს გაიადგრავს და მაგრასთანა სიტყვასკი ვერ ითქმევინებთ თავის საშობლოო ენის შესახებ. მაშ ვინ უნდა ყოფილიყო? ნუ თუ ეგ უნდა იყოს ველური წარმომადგენელი იმ ხალხისა, რომელმაც ღღემდე არ იცის, რა არის კულტურა, ხეს ასხია იგი, თუ მიწაზედ მოდის; რომელიც არ აფასებს არც თავის თავს და არცარათ მიიჩნია სხვა ვინმე; რომელიც დაწრწის ღედამიწის ზურგზედ, თითქო რაღასაც ეძებსო, და ვერა უბოვნიარა, იმიტომ რომ თითონაც არ იცის, რას ეაეძებს. მერე ეს ხალხი ხომ თვითონვე თავის თავს უწოდებს ყოველდდ უბედურ ხალხს და ასეთსავე სთვლის მას მთელი ქვეყნიერობა. ნუ თუ ამისმა წარმომადგენელმა გაჰბედა ჩვენი შეურაცხყოფა? კარგი, ვთქვათ გამოჩნდა ასეთი სახიზღარი და ყოველად დაკცმეული, ზნეობით გახრწნილი წარმომადგენელი. მერე, ნუ თუ მის საგმობელ სიტყვებს წამოყრანტალებაზედ სვან-მეგრელებმა ხელიდ იყვირეს და ისროლეს ქუდები ცაში, მეტი არაფერი! არა, ბ-ნ სენსიმონო უკაცროდ კი ნუ ვიქნები თქვენთანა-და, ეს დაუჯერებელი ამბავი გახლავთ, ვიდრე საბუთს არ წარმოადგენთ და არ დაასახელებთ თვით იმ უგვან არსებას, რომელმაც ასეთი საზიზღრობა ჩაიდინა. მაგრამ როგორ მოვიშორო თავიდამ ეს თქვენი კილო მემატანის მოთხრობისა. «ეს სურათი სიკვდიდამდე არ ამოიშეეეეს ია ჩეშის ეეეხსიეეეეიდამ» — ამბობთ თქვენ. მაშ გინახავთ მაგეთი დაუჯერებელი ამბავი და სურათად დარჩენილა თქვენს მეხსიერებაში. მე კი, მართალი გითხრათ, ვერ წარმომიდგენია, ვის უნდა გაებედნა მაგეთი საზიზღრობა და ან ვის უნდა დაეთმო მისთვის ეგოდენი უაზრო და უსაგნო შეურაცხებნ მთელის ერისა. თუ ეგ იყო ვინმე მოხელე, მხედარი, ეეეერეკმეტა, მე დარწმენებული ვარ, რომ მისის ნაიქვამის გამეორნნი დაიგეეჯდნენ მას ეეერსაცა და ულეაშაც, რომ მიეცათ მათთვის ის დანიშნულება, რომელიც მისცა ახმეტელმა პატარძალმა თავის მამამთილის ეეერ-ულვაშს. ამასაც არ აკმარებდნენ, მიიფეურთხებდნენ ენაზედ, მოიყვანდნენ ვიოსა, პირუკუღმა შეჰსვამდნენ დამნაშავეს, დაეკეერნებდნენ კუდს ხელში, ეაუსვამდნენ სახეზედ მოტსა და პამპულასავით აატარ-ჩამოატარებდნენ სოფელ-სოფელ თავ-ლაფ დასხმულსა. ან კი სხვას ვის აპატიებდა ჩვენი ხალხის ასეთს საშინელს დამცირებას. როგორ? ენა, რომელზედაც ლაპარაკობდა ჩვენი სამაგალითო კანონ-მდებელი დავით აღმაშენებელი; ენა, რომლითაც განაგებდა ქვეყანას მისი ღირსეული შვილის შვილი, ნეტარ სახსენებელი თამარ დედოფალი; ენა, რომელიც ჰმუსიკობდა და ჰმუსიკობს დღესაც დიდებულს «ვეფხის-ტყაოსანში», მაშ ენა შოთა რუსთაველისა, რომლის პოეტობითაც თავს მოიწონებდა თვით დანტესა და მილტონის სამშობლონი,—ამისთანა ენას ეუწოდოს ვინმემ ძალლის ენა! მაშინ თავის ენა ხომ დათვებისა, ვირებისა და სხვა მდაბალ მხეცების ენაზედ უფრო საცოდავ ენაა; უნდა ეღიარებინა იმ სულმდაბალ შეურაცხმყოფელს, იმ ეშმაკების მაშხალს, იმ ტარტაროზის აგენტს. არა, კიდევაც უნდა ვთქვა, რომ ეს დაუჯერებელი ამბავია. ან კი რა ჭკუაში მოსასვლელია ასეთი უგუნური დამცირება. ამითი ხომ ტყუილ-უბრალოთ საკუთარ თავს აძულებს ჩვენს ხალხს და ყველა მათ, ვისაც წარმომადგენელი ბრძანდება ეს უკაცური კაცუნა. სხვა რა სიკეთეს უნდა მოელოდეს იგი ასეთის საზიზღარის საქციელით!.. მახლას...

ეუდ ქრისტეს ჭმონებდ,
ჩეშობდ კაკ ეშობასს;
სახარბით ლეტხდში ჩვეარდ,
მახედდ სატანს ძმობასს.

რას იზამთ, ზოგი სულმდაბალი ქმნილება ასეთის საქციელით იკმაყოფილებს თავის სიხარბეს. სავალალო ის არის, რომ ამ გვარ საქციელს ბაზარი ჰქონია...

სანხ.

ლაა და პატარ-პატარა შერბოლილებანი მოხალისეთა. დღეს საგრძნობლად ჩამოთბა. ს